

Bilag A.

Arbejdstiden i dansk Industri og Haandværk.

Idet man iøvrigt med Hensyn til en mere udførlig Fremstilling af Udviklingen indtil 1920 skal henvisse til Arbejdstidskommissionens Betænkning af 1920, skal her kun gives en ganske kort Fremstilling.

De første mere omfattende Oplysninger om Arbejdstiden indenfor Industri og Haandværk fremkom ved Indenrigsministeriets Undersøgelse i 1872 om Arbejdernes økonomiske Vilkaar. Den gennemsnitlige Nettoarbejdstid for voksne Mænd var da $10\frac{1}{2}$ Time—10,3 Timer i Hovedstaden, 10,6 Timer i Provinsbyerne og 10,8 Timer i Landdistrikterne. I de følgende 27 Aar til 1899 var der nogen Nedgang til omkring 10 Timer. Ved Haandværks- og Industritællingen i 1906 var Gennemsnittet for hele Landet 9,7 Timer (for organiserede Industriarbejdere). I Aarene nærmest efter Verdenskrigen skete de store Reduktioner af Arbejdstiden — væsentlig som Følge af Overenskomsten mellem Hovedorganisationerne — fra gennemsnitlig ca. $9\frac{1}{2}$ Time i 1918 til 8 Timer for saa godt som alle Arbejderne fra Begyndelsen af 1920.

I Januar 1919 enedes Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark som Led i de almindelige Overenskomstforhandlinger om, at al Arbejdstid i Haandværk og Industri paa 10 Timer og derover skulde nedsættes til 9 Timer daglig, $9\frac{1}{2}$ og 9 Timer til $8\frac{1}{2}$ Time og $8\frac{1}{2}$ Time til 8 Timer, — saaledes at Arbejdstiden i alle Tilfældene skulde være 8 Timer om Lørdagen. Samtidig nedsattes et Fællesudvalg til Sammentræden 1. Juli 1919, som skulde undersøge Mulighederne for en yderligere Nedsættelse af Arbejdstiden. Udvalget traadte dog efter Anmodning fra De samvirkende Fagforbund sammen i Slutningen af April Maaned, og Resultatet af Forhandlingerne blev Overenskomst af 17. Maj 1919, hvorved den normale Arbejdstid udenfor Søfart, Landbrug og dermed beslægtede Erhverv samt med Undtagelse af Kuske og Fyrbødere, som har en ekstra Arbejdstid udover den normale, sættes til 8 Timer daglig eller 48 Timer om Ugen senest fra 1. Januar 1920.

Overenskomsten af 17. Maj 1919 lyder saaledes:

Overenskomst mellem Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark angaaende Arbejdstiden.

1. Senest 1. Januar 1920 skal den normale Arbejdstid være 8 Timer daglig eller 48 Timer ugentlig. Herfra undtages dog Søfart, Landbrug og dermed beslægtede Fag, ligesom de Fag — f. Eks. Kuske og Fyrbødere — som har en ekstra Arbejdstid udover den normale, vedblivende bevarer denne Arbejdstid udover de 8 Timer. Kontinuerlig Døgn drift, hvor Arbejdstiden er ordnet ved Lov, omfattes ikke af denne Overenskomst.
2. Den fastsatte Arbejdstid skal være effektiv.
3. Naar et Fags Arbejdsgivere og Arbejdere ønsker at indføre den 8 Timers Arbejdsdag fra et tidligere Tidspunkt end det ovenfor nævnte, kan det ske til det Tidspunkt, hvorom Enighed opnaas.
4. Hvor Arbejdstiden er 9 Timer daglig, skal den dog i hvert Fald nedsættes til $8\frac{1}{2}$ Time fra 1. Oktober d. A. — dog med de samme Undtagelser som foran nævnt.
5. Indenfor de Fag, som arbejder sammen paa samme Arbejdspladser, skal der mellem Arbejdsgivere og Arbejdere træffes Aftaler om ensartet Tid for Arbejdets Begyndelse og Ophør.
6. Medens det efter Overenskomsten mellem Hovedorganisationerne af 13. og 15. Januar d. A. var Arbejdsgiverne, der bar Omkostningerne ved den da stedfundne Nedsættelse af Arbejdstiden, skal dette ikke være Tilfældet ved den nu forestaaende Arbejdstidsnedsættelse.
7. Det erkendes af De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter:
  - a. at der ikke fra Arbejdernes Side bør lægges Hindringer i Vejen for, at der udføres Overarbejde i det Omfang, som det af Hensyn til Virksomhedens Tarv er nødvendigt, og
  - b. at man ikke vil sætte sig principielt imod, at der indføres Toskift i de Fag, hvor Arbejdsgiver og Arbejdere derom kan enes.
8. Med Hensyn til Fornyelsen af de i Aar udløbne eller udløbende, endnu ikke fornyede Overenskomster gælder iøvrigt Aftalen af 13. og 15. Januar d. A., jfr. dog Punkt 3.
9. Der nedsættes et Nævn bestaaende af 5 Medlemmer fra hver Side, med Departementschef Adolph Jensen som Formand og Opmand. Til dette Nævns Afgørelse henvises enhver Uoverensstemmelse om Forstaaelsen af nærværende Overenskomst.